

**A Kúria
mint másodfokú bíróság
végzése**

Az ügy száma: Kpkf.VII.40.182/2020/3.

A tanács tagjai: . Zánthy János
a tanács elnöke

. Bérces Nóra
előadó bíró

. Farkas Katalin
bíró

A felperes: Készenléti Rendőrség

A felperes képviselője: ... kamarai jogtanácsos

Az alperes:

A per tárgya: jogalap nélkül kifizetett illetmény visszakövetelése

A fellebbezést benyújtó fél: felperes

A fellebbezéssel támadott határozat:

Fővárosi Törvényszék 50.K.702.227/2020/7.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 50.K.702.227/2020/7. számú végzését helybenhagyja.

Az végzés ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

- [1] A felperes az alperes részére 2018. július 31-ig jogalap nélkül kifizetett illetményt a 2018. október 1-jén kelt .. számú fizetési felszólítással kívánta érvényesíteni. Az alperes a fizetési felszólítással szemben 2018. november 23-án szolgálati panaszt nyújtott be, amelyre érdemi választ nem kapott.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [2] A felperes kereseti kérelmében a jogalap nélkül kifizetett 2.279.088 forint illetmény és késedelmi kamata visszafizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [3] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 134. § (3) bekezdésében meghatározott kilencven napos perindítási határidőt a felperes nem tartotta meg, ezért az eljárás megszüntetését kérte.

Az elsőfokú bíróság végzése

- [4] Az elsőfokú bíróság végzésével az eljárást – a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontjára hivatkozással – a Kp. 81. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával megszüntette, valamint rendelkezett az illeték és perköltség viseléséről is.
- [5] A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 164. § (3) bekezdésében meghatározott elévülési időt nem tartotta olyan rendelkezésnek, amely a Kp. 134. § (3) bekezdésében meghatározott kilencven napos igényérvényesítési határidő alól kivételt jelentene, ezért azt vizsgálta, hogy az alperes a tudomásszerzésétől számított kilencven napon belül fordult-e igényével a bírósághoz. A fizetési felszólítás 2018. október 1-jei dátumából kiindulva megállapította, hogy a felperes az igényérvényesítési határidőt elmulasztotta.

A felperes fellebbezése és az alperes fellebbezési ellenkérelme

- [6] A felperes fellebbezésében a végzés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte.
- [7] Álláspontja szerint a keresetindítási határidő vonatkozásában a Hszt. 164. § (3) bekezdése a jogalap nélkül kifizetett illetmény visszakövetelése körében speciális szabályként jelöli meg azt az esetet, amikor a jogalap nélkül felvett illetmény alaptalanságáról a hivatásos állomány tagja tudott vagy tudnia kellett volna, és ilyen esetben a Hszt. 11. § (1) bekezdésében meghatározott általános elévülési időn belül követelhető vissza a jogalap nélkül felvett illetmény. Az anyagi- és eljárásjogi rendelkezéseket is tartalmazó Hszt. speciális jogszabály a Kp. rendelkezéseihez képest, így módon „lerontja a Kp.-ben rögzített előírásokat”. A Kp. 134. § (3) bekezdése kifejezetten arra az esetre határozza meg a kilencven napos keresetindítási határidőt, ha a törvény eltérően nem rendelkezik, a Hszt. 164. § (3) bekezdése és 11. § (1) bekezdése pedig ilyen eltérő törvényi rendelkezésként értelmezendő. Erre figyelemmel igénye a bíróság előtt az elévülési időn belül érvényesíthető.
- [8] A felperes további érvelése szerint az alperes tudott – vagy legalább tudnia kellett – arról, hogy részére hosszú időn keresztül helytelen, a beosztásához képest jóval magasabb illetmény került folyósításra. Hivatkozott az 5/2013. számú munkaügyi elvi határozatban foglaltakra is, mely szerint ha a munkavállalónak a jogalap nélkül kifizetett munkabér tekintetében a kifizetés alaptalanságát bizonyítottan fel kellett ismernie, a munkáltató a munkabér teljes összegét hatvan napon túl – elévülési időn belül – visszakövetelheti.
- [9] Az alperes a fellebbezésre joghatályos észrevételt – jogosulttól származó beadvány hiányában – nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [10] A fellebbezés nem alapos az alábbiak szerint.
- [11] A Kúria a Kp. 112. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésére figyelemmel vizsgálta, hogy fennállt-e az elsőfokú bíróság által észlelt pergátló akadály.
- [12] A tényállás alapján nem volt vitatott tény, hogy az illetmény visszakövetelésére annak kifizetésétől számított hatvan napon túl került sor, mint ahogyan az sem, hogy a felperes követelésével a téves kifizetésről való tudomásszerzéstől számított kilencven napon túl fordult keresettel a bírósághoz.
- [13] A Hszt. illetmény kifizetésével és illetményből levonással kapcsolatos szabályai között szereplő 164. § (3) bekezdése szerint a jogalap nélkül kifizetett illetmény hatvan napon belül az előlegnyújtásból eredő követelésre vonatkozó szabályok szerint visszakövetelhető a hivatásos

állomány tagjától. Az általános elévülési időn belül visszakövetelhető a jogalap nélkül felvett írltmény, ha annak alaptalanságáról a hivatásos állomány tagja tudott vagy tudnia kellett volna.

- [14] A Kp. marasztalási perről rendelkező XXIII. fejezetében a nem közigazgatási szerv ellen indított per különös szabályai között került elhelyezésre a Kp. 134. §-a, amelynek (3) bekezdése a perindítás speciális szabályaként kimondja, hogy ha törvény eltérően nem rendelkezik, a keresetlevelet a perben érvényesített igényt megalapozó tényről, körülményről való tudomásszerzés időpontjától számított kilencven napon belül kell a bíróságnál benyújtani.
- [15] A két szabály együttes alkalmazása során azt a kérdést kellett megválaszolni, hogy a tévesen kifizetett írltmény Hszt. 164. § (3) bekezdésének második fordulatában meghatározott elévülési időn belül történő visszakövetelése esetén érvényesül-e a Kp. 134. § (3) bekezdésében a közigazgatási szerv igényérvényesítésére előírt kilencven napos keresetindítási határidő, illetve – más oldalról megközelítve – a Hszt. 164. § (3) bekezdésében meghatározott lehetőség az írltmény elévülési időn belül történő visszakövetelésére a Kp. 134. § (3) bekezdésében meghatározott eltérő törvényi rendelkezésnek minősül-e. E kérdés tisztázásához az elévülés és a keresetindítási határidő jogi természetéből kellett kiindulni.
- [16] Az igény esedékessé válásától kezdődő elévülés legfontosabb joghatása az, hogy az alanyi jog elveszíti igény-állapotát, és az bírósági úton többé nem érvényesíthető, a teljesített elévült követelés bírósági úton nem követelhető vissza. Ugyanakkor az elévülés nem zárja ki, hogy az elévült követelésre annak jogosultja meghatározott feltételekkel (például beszámítási kifogás útján) hivatkozzon, mint ahogyan azt sem, hogy a kötelezett önként teljesítsen. Az elévüléssel ugyanis maga az igény nem szűnik meg, csak azt már nem lehet a bíróság előtt érvényesíteni. Az elévülés tehát kifejezetten a bíróság előtti igényérvényesítés végső határidejét jelenti. Az elévülés nem jelent perakadályt – a Kp. 48. § (1) bekezdésének rendelkezései között nem is szerepel –, így nem vezethet a keresetlevél visszautasításához. Az anyagi jogi jellegű elévülési határidő túllépése esetén a kimentésre az elévülés nyugvására és megszakadására irányadó szabályokat kell alkalmazni, az elévült követelést pedig ítélettel kell elutasítani.
- [17] Ezzel szemben a keresetindítási határidő kifejezetten a keresetlevél bírósághoz történő benyújtására a jogszabályban megállapított anyagi jogi határidő, melynek elmulasztása – amint arra a 4/2003. számú PJE határozat is rámutatott – vezethet jogvesztésre, vagy elévülésre is. A jogvesztéssel nem járó anyagi jogi határidő elévülési jellegű, ebből következően amennyiben a jogszabály a keresetindításra úgy ír elő határidőt, hogy elmulasztásához nem fűzi a jogvesztés következményét, a mulasztás kimenthető. Abból, hogy a közigazgatási – és azon belül a nem közigazgatási szerv ellen indított – per kezdeményezésére a Kp. 134. § (4) bekezdésében megállapított keresetindítási határidő a Kp. 36. § (1) bekezdés e) pontja folytán alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 150. §-a szerinti igazolással kimenthető, következik, hogy e határidő elmulasztásával szemben igazolási kérelmet lehet előterjeszteni. Ezért amennyiben a mulasztás kimentésére előírt igazolással a felperes nem él, illetőleg az alaptalan, a keresetlevelet a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontja alapján vissza kell utasítani, ennek elmaradása esetén a pert meg kell szüntetni [Kp. 81. § (1) bekezdés a) pont]. Ezen felül a Kp. 134. § (3) bekezdésében meghatározott határidő eljárási szabály által rendelt szubjektív határidő, vagyis annak kezdete az igényt megalapozó tényről, körülményről való tudomásszerzés időpontja.
- [18] A két határidő természete tehát egymástól merőben különbözik: eltérő az elmulasztásuk kimenthetősége (az elévülésnél a nyugvás, a keresetindítási határidőnél az igazolási kérelem), eltérő a kezdő időpontjuk (az elévülésnél objektív, azaz az igény esedékessé válása; a keresetindításnál lehet objektív, de adott esetben szubjektív, azaz a jogosult tudomásszerzése), végül eltérő a be nem tartásukhoz fűzött eljárásjogi következmény (az elévülés bekövetkezése esetében a keresetet ítélettel kell elutasítani, míg a keresetindítási határidő be nem tartása a keresetlevél visszautasításához vezet).

- [19] Ebből következik, hogy a Hszt. 163. § (4) bekezdésének azon rendelkezése, amelyik a jogalap nélkül kifizetett illetmény hatvan napon túli, az elévülési időn belüli visszakövetelhetőségére utal, nem speciális keresetindítási határidő. A Hszt. 164. § (3) bekezdésének lényege – éppen a már kifizetett illetmény védelme érdekében – az, hogy amennyiben a jogalap nélkül kifizetett illetmény visszakövetelésére hatvan napon túl kerül sor, úgy az az elévülési időn belül is csak akkor vezethet eredményre, ha a hivatásos állomány tagja a kifizetés alaptalanságáról tudott, vagy arról tudnia kellett.
- [20] Ezen értelmezés helyességét támasztja alá az is, hogy a Hszt. a rendvédelmi szerv igényérvényesítéséről a szolgálati panaszról és szolgálati jogvitáról szóló XXIV. fejezetében a bíróság előtti jogvita körében a rendvédelmi szerv igényérvényesítésével összefüggésben mindössze annyit tartalmaz, hogy a szolgálati viszonnal kapcsolatos igényével közvetlenül a bírósághoz fordulhat, ha a törvény a rendvédelmi szerven belüli eljárásról nem rendelkezik [Hszt. 270. § (2) bekezdése], azaz nincs a Hszt.-ben a Kp. 134. § (3) bekezdésétől eltérő rendelkezés a keresetindítási határidő tekintetében. Amennyiben a Kp. 134. § (3) bekezdés szerinti, külön törvényben előírt keresetindítási határidőnek kellene tekinteni a Hszt. 164. § (3) bekezdésében meghatározott általános 3 éves elévülési időt is, azzal a Kp. ezen rendelkezése a közsolgálati jogvitákban kiüresedne, noha a Kp. 134. § (1) bekezdése e jogvitákat külön nevesíti.
- [21] Nem fogadható el a felperes azon érvelése sem, amely szerint az anyagi- és eljárásjogi rendelkezéseket is tartalmazó Hszt. speciális jogszabály a Kp. rendelkezéseihez képest. Az nem vitatható, hogy a Kp. és a Hszt. viszonylatában az előbbi az általános (lex generalis), az utóbbi a különös (lex specialis) norma, azonban – a fentebb kifejtettek szerint – a Hszt. nem tartalmaz a rendvédelmi szerv igényérvényesítésére vonatkozó speciális keresetindítási határidőt, a Kp. viszont általánosságban írja elő, hogy ha a közigazgatási szerv nem közigazgatási szerv ellen pert indít, azt csak a tudomásszerzéstől számított kilencven napon belül teheti meg, amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik.
- [22] A felperes által hivatkozott 5/2013. számú munkaügyi elvi határozatban foglaltakat a megváltozott jogi szabályozás miatt nem lehet jelen perre irányadónak tekinteni.
- [23] Mindezek alapján a Kúria az elsőfokú bíróság döntését, amelyben a felperes 90 napon túl, késedelmesen előterjesztett, igazolási kérelmet nem tartalmazó keresetlevelével indított eljárást a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontjára hivatkozással a Kp. 81. § (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntette, a Kp. 114. § (5) bekezdése alkalmazásával helybenhagyta.

A döntés elvi tartalma

- [24] A közigazgatási szerv igényérvényesítésére a Kp. 134. § (3) bekezdésében előírt kilencven napos keresetindítási határidő a jogalap nélkül kifizetett illetmény általános elévülési időn belül történő visszakövetelése esetén is irányadó.

Záró rész

- [25] Az alperesnek a fellebbezési eljárásban költsége nem merült fel, ezért a Kúria a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 82. § (3) bekezdése alapján mellőzte e körben a határozathozatalt.
- [26] A fellebbezési eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 57.§ (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes.

- [27] A végzés ellen a fellebbezés lehetőségét a Kp. 112. § (2) bekezdése, a felülvizsgálatot a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.
- [28] A Kúria a fellebbezést a Kp. 114. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. december 7.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Bérces Nóra s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő